

«Δεύρο έξω» Ερμηνευτική προσέγγιση στο Ευαγγέλιο του Λαζάρου (Ηλίας Λιαμής, δρ. Θεολογίας, Καθηγητής Μουσικής, Πρόεδρος της Συνοδικής Υποεπιτροπής Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η σημερινή μέρα αποτελεί προανάκρουσμα νίκης. Και μάλιστα νίκης ανθρώπινης, νίκης δικής μας. Σήμερα ο Χριστός επιβεβαιώνει την δυνατότητά μας να αποτελέσουμε συντρόφους του Λαζάρου στην έξοδό του από τον τάφο και να μετάσχουμε σε μια «κοινή Ανάσταση» (Τροπάριο

Σαββάτου του Λαζάρου). Η στιγμή που ακούγεται το «Λάζαρε δεύρο έξω», ηχούν οι σάλπιγγες μιας πανανθρώπινης ελπίδας, πως το μνήμα δεν αποτελεί τον έσχατο προορισμό του ανθρώπου.

Παρ' όλα αυτά, η Ευαγγελική περικοπή του Σαββάτου του Λαζάρου επιφυλάσσει για τον επιφανειακό αναγνώστη της ορισμένες αντιφάσεις. Ας σημειώσουμε όμως προηγουμένως, πως βρισκόμαστε στο Ευαγγέλιο του Μαθητή της αγάπης, του Ιωάννη, και ιδιαίτερα σε μία περικοπή όπου με ιδιαίτερα συγκινητικό τρόπο αναδεικνύεται η φιλία και συγκριμένα εκείνη μεταξύ του Λαζάρου και του Ιησού (Ιω. 11, 1-45). Στον στίχο 3, ο Λάζαρος αναφέρεται ως ο αγαπημένος φίλος του Χριστού, στον στίχο 11, ανακοινώνει ο ίδιος ο Διδάσκαλος στους Μαθητές Του, πως ο φίλος Λάζαρος κοιμήθηκε και στον στίχο 36, οι παριστάμενοι, καταλαβαίνουν από τα δάκρυα του Χριστού, πόσο Εκείνος τον αγαπούσε.

Κι όμως, ενώ ο Κύριος γνωρίζει την ασθένεια του Λαζάρου, καθυστερεί δυο μέρες πριν ξεκινήσει για τη Βηθανία (στ. 7). Και παρά τα δάκρυα και την διάχυτη σε όλο το κείμενο λύπη Του, παρουσιάζεται βέβαιος πως η αρρώστια του Λαζάρου είναι για να φανεί η δόξα του Υιού του Θεού (στ 4), καθησυχαστικός προς τους Μαθητές πως κοιμάται (στ. 11) και παρηγορητικός προς την Μαρθα και την Μαρία, πως ο αδελφός τους θα αναστηθεί (στ. 23).

Σε όλη την περικοπή, θεία μεγαλοσύνη και ανθρώπινος συναισθηματισμός βρίσκονται σε διαρκή διάλογο. Μόλις ο αναγνώστης τείνει να παραδοθεί στην θεία παντοδυναμία, αντικρίζει τα δάκρυα του Ιησού και θυμάται το πικρό βέλος του θανάτου. Και όταν ακολουθεί απελπισμένος τον κοπετό της Μάρθας και της Μαρίας, ακούει τον Χριστό να αποκαλύπτεται ως ανάσταση και ζωή (στ. 25) και γεμίζει ξανά κουράγιο.

Αναμφίβολα, μεγάλες και θεμελιώδεις οι αλήθειες του σημερινού Ευαγγελίου. Νομίζω όμως πως ιδιαίτερα σήμερα, έχουμε μια απόλυτη κατάφαση και αποδοχή του ανθρωπίνου συναισθήματος: Της λύπης, των δακρύων, της συγκίνησης, της αδελφικής οδύνης, της επώδυνης στέρησης του φίλου.

Δεν είναι λίγες οι φορές, που πλανάται η αντίληψη, πως η λύπη, ο φόβος, η στιγμιαία απελπισία, τα δάκρυα, η ψυχική κατάρρευση δεν συμβαδίζουν με την

στέρεη πίστη. Ενίοτε, η εικόνα του πιστού ανθρώπου φορά τον μανδύα μιας υπερκόσμιας ηρεμίας, μιας απάθειας, μιας «αξιοπρέπειας» που δε επιτρέπει την λύπη και τον τρόπο μπροστά στην έσχατη δοκιμασία της ανθρώπινης φύσης, όπως είναι η ασθένεια και ο θάνατος. Η σημερινή στάση του Χριστού μας θυμίζει πως το γεγονός της σχέσης του ανθρώπου με συνάνθρωπο και Θεό, αναμοχλεύει όλη την ύπαρξη: Νόηση, συναίσθημα και θέληση. Και συγχρόνως εμπλέκει με τρόπο μοναδικό για κάθε άνθρωπο, τόσο την χοϊκή, όσο και την υπερκόσμια φύση του. Μπορεί να είμαστε εικόνες φύσεως θείας, τα στίγματα όμως των πταισμάτων παραμένουν δικά μας. Και τα στίγματα αυτά περιέχουν και οδύνη και ενοχή και φόβο. Τα συμπτώματα αυτά δεν νικιούνται με ...υπεράνω αντιμετώπιση, ούτε, πολύ περισσότερο, με την νέκρωσή τους, αλλά με διαρκή αγώνα κατά της αιτίας που στερεί από τον άνθρωπο την αληθινή μακαριότητα. Και άλλη αίτια δεν υπάρχει από την αποξένωση από τον Δημιουργό και την αυτοθέωση. Όσο ο αγώνας αυτός συνεχίζεται -και θα συνεχίζεται ισοβίως- η ύπαρξη ανά πάσα στιγμή θα υπόκειται σε βίαιες εξάρσεις οδύνης, όπως σήμερα μας παρουσίασε ο ίδιος ο Χριστός στο δικό Του πρόσωπο. Όσο όμως η κάθαρση θα προχωρά, τα συναισθήματα θα γίνονται κι εκείνα εργαλεία σύνδεσης με τους ανθρώπους και θα συντονίζουν την ύπαρξή με τους πονεμένους αδελφούς, όπως, υπέροχα, στον στίχο 33, ο Κύριος συντονίζεται με τον οδυρμό των αδελφών του Λαζάρου και των υπόλοιπων Ιουδαίων.

Ακόμη όμως και εν μέσω της τρικυμιώδους θάλασσας του φόβου κι της λύπης, ένα δίλημμα απόλυτο, μια φράση αιχμηρή, χωρίς διφορούμενες έννοιες και περιττές κουβέντες, μας φέρνει ενώπιον μια απόφασης καθοριστικής: «ο πιστεύων εις εμέ, ου μην αποθάνη εις τον αιώνα. Πιστεύεις τούτο;» (στ. 26)

Σήμερα είναι η μέρα για οριστικές αποφάσεις. Και για πιστούς και για απίστους. Ή ο Λάζαρος ανέστη εκ νεκρών ή η ιστορία είναι φανταστική. Και σε προέκταση, ή ο θάνατος νικήθηκε από τον Χριστό ή ο θάνατος αποτελεί το τελευταίο κεφάλαιο μιας καταδικασμένης ζωής.

Χωρίς απάντηση σ' αυτό το ερώτημα, το μοναδικό ερώτημα της ανθρώπινης ζωής, όλα -κηρύγματα, ελπίδα, προσευχή, πίστη, αγαθοεργίες, θεολογία-, παραμένουν τραγικά εκκρεμή, κυρτωμένα και αμήχανα, μπροστά στην αυτού εξοχότητα τον Θάνατο. Αυτή την αμηχανία και τη ματαιότητα, ο Απόστολος Παύλος βρίσκει το θάρρος να την κοιτάξει κατάματα και να δηλώσει: «εί δε Χριστός ουκ εγήγερται, ματαία η πίστις υμών» (Α΄ Κορ. 15, 17), δηλ. αν ο Χριστός δεν έχει αναστηθεί, η πίστη σας είναι χωρίς νόημα, χωρίς περιεχόμενο.

Υπάρχει κάτι ισχυρότερο από τον Θάνατο;

Ο δρόμος προς την απάντηση είναι υποχρεωτικός, προσωπικός και πολύ μοναχικός. Όταν το χνώτο τού Θανάτου χαϊδέψει το μάγουλό μας, είτε μέσα από την ασθένεια, είτε μέσα από τον φόβο της απώλειας ενός αγαπημένου προσώπου, οι βεβαιότητες και οι προγραμματισμοί καταρρέουν, ενώ ακόμη και οι κοντινοί μας άνθρωποι μοιάζουν να κοιμούνται, όπως οι μαθητές του Κυρίου στο όρος των Ελαιών, ανήμποροι να αλαφρύνουν την άβυσσο, που ανοίγεται μπροστά στα πόδια μας. Ο τάφος του Λαζάρου είναι η εικόνα της δικής μας εισόδου στο χώρο εκείνο, όπου ανθρώπινη ύπαρξη αγγίζει τα όριά της και αισθάνεται, πως κινδυνεύει να

διαλυθεί από το βάρος ενός ΝΑΙ ή ενός ΟΧΙ. Ναι ή όχι στην αποδοχή της δυνατότητας εξόδου από τον φαύλο κύκλο της φθοράς; Ναι ή όχι στην υπέρβαση της κοσμικής λογικής και των ατράνταχτων αποδείξεων; Ναι ή όχι στην αποδοχή της Ανάστασης ψυχών και σωμάτων, αυτού του σκανδάλου για τους Ιουδαίους και της ανοησίας για τους Έλληνες; (Α΄ Κορ. 1,23)

Χωρίς αμφιβολία, η Ανάσταση του Χριστού, που σε λίγες μέρες θα αφήσει το μνημείο Του κενό, υπερβαίνει κατά πολύ τις νοητικές μας δυνάμεις. Η δόξα ενός Αναστημένου Θεού, ίσως και να μας μελαγχολεί, συγκρινόμενη με τις κακουχίες μας και την συχνά ασέληνη νύχτα του πόνου μας. Μπορούμε όμως να παρηγορηθούμε. Διότι η δόξα Του, μπορεί να μοιάζει απρόσιτη, η ώρα όμως της αγωνίας της Γεθσημανή (Λκ. 22, 39-45), η ώρα του «Θεέ μου, Θεέ μου, γιατί με εγκατέλειψες» (Μτθ.27,46), είναι στιγμές βαθιά ανθρώπινες, οικείες και κατανοητές. Στιγμές σκληρές για Εκείνον, αλλά και για όσους έχουν φτάσει στα όρια της αντοχής τους. Και συγχρόνως, στιγμές λυτρωτικές. Διότι Αυτός, που σε λίγες μέρες θα θανατώσει τον Θάνατο, έχει ανοίξει δρόμο μέσα από το απύθμενο σκότος της δικής Του απόγνωσης και της δικής Του συντριβής. Ο τάφος μας, γεμάτος από τη φρίκη μιας τραγικής ζωής, δε μυρίζει αποσύνθεση. Μυρίζει Χριστό. Από δω έχει περάσει ο Χριστός και η πρόσκλησή Του «δεύρο έξω» (Ιω. 11,43) απευθύνεται στον καθένα μας προσωπικά, όπως προσωπικά απευθύνθηκε στον Λάζαρο.

Για όποιον αποκλείσει τη φωνή αυτή απ' τη ζωή του, το σκοτάδι είναι πηχτό και αβάσταχτο. Γι' αυτό και οι περισσότεροι επιλέγουν τη φυγή. Ακόμη και το Πάσχα με τις αγορές και τα εορταστικά του συμπόσια, θα επιστρατεύσουν, προκειμένου να αποστρέψουν το πρόσωπο από τα μεγάλα ερωτήματα. Το Πάσχα όμως της Ορθόδοξης πίστης μας, αναζητά θαρραλέους, έτοιμους να αποδεχτούν την τραγικότητα της ζωής και να φωνάξουν μαζί με τον Πέτρο, την ώρα του χαλασμού στη λίμνη της Γεννησαρέτ: «Κύριε σώσον με»(Μτθ. 14, 30).

Είναι αυτή ακριβώς η στιγμή, που ανοίγουμε τις πύλες του προσωπικού μας Άδη στον αναστημένο Χριστό, του δίνουμε το εξαντλημένο μας χέρι, που σιγοτρέμει και νιώθουμε να μας τραβά προς τα εκεί, που το μόνο αυτονόητο είναι η Ζωή._